

AKPATRE EDIDEM JUDAH YE NTAÑ-MFEP

2 Chronicles 36:11-21; Jeremiah 25:1-33; 28:1-17;

38:14-18; 39:4-8; 29:8-14

QYQHỌ UKPEP-ÑKPỌ 375

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Ikọt mi emenam idiok-ñkpọ iba; emekpọñ mi idim mmọñ uwem, enyuñ etibi obube enọ idem mmọ, kpa ndisiaha obube eke mikamake mmọñ” (Jeremiah 2:13).

I Edifiak Judah Nduk Ke Ukpono-Ndem

- 1 Zedekiah ọsọñ ibuoat ye Jehovah ye mme anditiñ ntiñ-nnim ikọ Esie, 2 Chronicles 36: 11-13; 2 Ndidem 24:17-20
- 2 Mme oku ye mbio obio efiak esabare ufọk-Abasi, 2 Chronicles 36:14
- 3 Etre ndikop uyo mme anditiñ ntiñ-nnim ikọ, 2 Chronicles 36:15, 16; Jeremiah 38:14-18; 25:1-7; Matthew 23:34, 35
- 4 Ekop mfiori abiaña ke abaña emem, Jeremiah 28:1-17; 29:8, 9; 1 Thessalonica 5:3; Deuteronomy 18:22; 2 Nwede Corinth 11:13-15

II Mme Ubierikpe Abasi

- 1 Emen edidem, mbọñ ye mme ikpọ owo efep, Jeremiah 39:4-8; 2 Ndidem 25:4-7; Isaiah 30:15, 16
- 2 Ebiat itie-ukpono Abasi ye obio, enyuñ ewot mme owo, 2 Chronicles 36:17-19; 2 Ndidem 25:1-21; Jeremiah 52:1-30
- 3 Ebiere enyuñ etoñọ isua ntañ-mfep ata ye duop, 2 Chronicles 36:20, 21; Jeremiah 25:8-11
- 4 Kpukpru mme idut ọkọrọ ye Judah eyebuana ke ubierikpe Abasi, Jeremiah 25:15-33; 1 Peter 4:17, 18
- 5 Ke isua ata ye duop ama ebe, Abasi eyefiak edise Israel onyuñ ebiere ikpe ọnọ Babylon, Jeremiah 29:10-14; 25:12-14, 26; Daniel 9:2; Micah 7:18

SE EKPEPDE EBAÑA

Ntañidem

Zedekiah “isukke idem esie ke iso Jeremiah prophet, ke uyo Jehovah” (2 Chronicles 36:12). Okposuk edi Zedekiah ekedide eyen Josiah (Jeremiah 1:3) enye ikenyeneke spirit nshọridem nte ete esie. Josiah ama ọtọñọ ndineñere mme ñkpọ mbon, edi ikebighike ema efiak etimere mmọ ke eyo ndito esie.

“Iseri ebem nsobo iso: mkpon esit onyuñ ebem iduọ iso” (Mme Nke 16:18). Zedekiah ikenyeneke akpan ñkpọ eke akpanamde enye atañ idem edi enye ama atañ idem. Edi akpanikọ nte enye ekedi edidem, edi ekedi ukara emi okosukde ibuoat ọnọ ukara efen, enye ikakarake ke enyiñ esie, koro edidem Babylon ama ọkpuhọre enye enyiñ. Ikọt esie ekedi mmọ emi “ekebuenede ekan ke isọñ” koro Nebuchadnezzar ama atañ kpukpru mkpọsọñ owo efep, mbon usọ, mme odom gold, ye mme ufọk mbọñ aka ke Babylon. Zedekiah ikenyeneke inyene eke enye akpadade anam inua, koro Nebuchadnezzar ama atañ kpukpru ñkpọ-uto ufọk Jehovah ye eke mme ndidem ọnyọñ. Edi kpa ye oro Zedekiah okosuk atatañ idem.

Ediwak ini mme owo edu ke ata usuhọre itie ke iso Abasi, mme akpa mmin, ntagha ye nte ñkpọ eke idorenyin miduhe; edi kpa ye oro, ke ini edomode ndinọ mmọ item, mmọ etoro idem enyuñ ekere

ete mmimọ idiokke ntre. Utu ke mmọ ndisuhọre idem nnyuñ nyom mbọm Abasi, mmọ etañ idem nte mbon Pharisee. Ete mbọm odu kpukpru ini ke Heaven ye mbeñe-idem ndidara esit nsuhọre-idem ye esit eke oḅuñode, edi asua esit iseri. Ahab ye Manasseh ekedi ndidem emi ekediokde ekan, edi mmọ ema ekut mbọm ke iso Abasi ke ini mmọ ema ekeshuhọre idem. Zedekiah ama enyene oyọhọ ifet ndikop uyo Abasi, edi “enyene onyūñ ọsọñ obot itọñ esie, onyūñ ọsọñ esit esie, ete ikufiak itiene Jehovah Abasi Israel” (2 Chronicles 36:13).

Edisin Mbọm

Abasi ama ọdọñ mme anditiñ ntiñ-nnim ikọ Esie ọnọ edidem ye mbio obio, “koro Enye enyenede mbọm ye Ikọt Esie ye ebiet iduñ Esie” (2 Chronicles 36:15). “Edi afo edi Abasi eridahado, ye mfọn, ye mbọm, ye anyan ime, ye akwa ima” (Nehemiah 9:17). Abasi ama ọyọ ye Israel ke mbọm ke anyan ini. Mbọm esie ama okpon akan ima eke uduot owo. “Koro ete mi ye eka mi ekekpọnde mi, ndien Jehovah emen mi akama” (Psalm 27:10). “Edi mmọ esak mme isuñ-utom Abasi, enyūñ esin ikọ esie ke ndek, enyūñ esuñi mme prophet esie, tutu Jehovah obumere iyaresit ye ikọt Esie, tutu inyeneke erikure” (2 Chronicles 36:16).

Nso utọ enyene ndik ikọ “tutu inyeneke erikure.” Nwede Abasi etiñ ọnọ nnyin abaña idiok-udọ emi akabiatde inyene esie ke idiok usuñ, edi ete esie ama adara ndifiak nda enye ke ini enye ama akafiak ọnyọñ ufok. “Ọbọñ ti mi” emi ekedi mfiori owo inọ ke krọs, ndien enye ama ọbọ ikọ ndọñesit “Mfin emi afo eyedu ye ami ke Paradise” (Luke 23:43); edi, nditọ Israel, mbon emi Abasi ekemekde, ema esin mme asaña-utom esie “tutu inyeneke erikure.” Mme owo emi ema ekekut uñwana mfin emi ekpenyene nditim mkpañ-utọñ ke item emi, “Owo eke ewakde ndiduari enye, ndien enye ọsọñ obot itọñ, eyebiara usọp-usọp, ndien ididighe nte ekokde enye” (Mme Nke 29:1).

Mme Mfaña

Zedekiah ama oyom item oto Jeremiah, anditiñ ntiñ-nnim ikọ eke Abasi, ndien ema enam enye ọfiok abaña usuñ ubọhọ. “Edieke afo edinyimede ndiwọrọ ntiene. . . Ukpọñ fo eyedu uwem, . . . Edi munyimeke ndiwọrọ ntiene . . . afo udunyūñ ubọhọke mmọ ke ubok” (Jeremiah 38:17, 18). Usuñ ama otim añaña onyūñ enen, nte ndisime owo ekpetienede edieke enye emekde, edi Zedekiah ama ọnọ mfaña, “Ami mfehe mme Jew . . . Mbak mmọ edituhọ mi.” Enye ama enyene uduak idem esie: nsahi me obio ndita ikañ; nsahi me ndibiat itie-ukpono Abasi; ikọ but me ukpọñ nditak; sọñọ da nyuñ du uwem, midighe fehe nyuñ tak. Zedekiah ama efehe.

Tutu osim mfin emi mme owo ke enenọ utọ mfaña eke etiede ntre, esin usuñ erinyaña. “Ami mmenyene ndik mbaña se mme ufan mi editiñde” “Nyesuk nsọñọ nda ke idaha mi,” oro edi ibọrọ emi mme owo enode ke ini mmọ ekpọñde usuñ nsinsi uwem eñwana ndisaña ke “usuñ efen,” enyūñ ekutde nkukure se ibetde mmọ emi edide mkpa ye nsobo, nte okosimde Zedekiah ye mme mbọñ ye nditọ ndidem.

Mme Nsu-nsu Anditiñ Ntiñ-nnim Ikọ

Ke ini afanikọñ nte utọ emi okodude ke Judah, ke mme nsu-nsu anditiñ ntiñ-nnim ikọ esidaha eda ndifiori, “Emem ye ubọhọ.” Hananiah ekedi kiet ke otu mmọ. Enye ye mmọ emi eketiede nte enye ema esinyene otu owo emi ekesikpañde utọñ enọ mmọ koro enye ekesikwọrọde ikọ eke mme owo ekemade ndikop. Isaiah ama ọdiọñọ se ikodude ke esit mbio obio esin enye ọkọdọhọ ete, “Emi edọhọde mbon nkukut, ete, mbufo ekukut, edọhọ mmọ eke esede ete, mbufo ekuse edinen nkukut enọ nnyin; etiñ inem ikọ enọ nnyin, ekut nkpọ nsu” (Isaiah 30:10).

Jesus ọnọ nnyin ntot ete ke mme nsu-nsu anditiñ ntiñ-nnim ikọ edidi kiet ke otu mme idiok-nkpọ akpatre usen. “Koro mme christ nsu ye mme prophet nsu eyedaha eda, enyūñ ewut ikpọ mme idiọñọ ye mme utibe-nkpọ, man edieke mmọ ekpekemede, eda ndimek ikọt Abasi ewaha ekpọñ usuñ” (Matthew 24:24). Peter nko onyūñ etiñ ete, “Edi mme prophet abiaña ema enyūñ ebiọñore ke otu mbio-obio, kpa nte abiaña-abiaña mme anditeme edinyūñ edude ke otu mbufo; mmọ edisaña ndibe-ndibe, eda esen ukpep-nkpọ eke osobode ukpọñ owo, eduk etiene mbufo, edinyūñ esin nsobo abuat idem mmọ. Ediwak owo eyenyūñ etiene mmọ ke mbukpo ido mmọ” (2 Peter 2:1, 2). Edi nkpọ mbọm, onyūñ edi nkpọ eke

owo mikemeke nditiñ nte ke ediwak eyekpõn akpanikõ enyime nsu, enyuñ esin nnen-nnen usuñ nsinsi uwem ebine usuñ nsobo.

Uduak Abasi

Edi ata ñkpõ mbõm ndikut nte owo etrede nditiene Abasi! Ke iñwañ Eden. Abasi ama onim owo ke itie eke ofõnde, edi enye õsõñ ibuot. Ke isõñ uñwõñõ, Abasi ama asiak usuñ onim ete ke isua kiet ke otu isua itiaba enyene ndidi isua nduõk-odudu ye inemesit, edi owo etre ndinim enye. “Ndien ke ini mbufo edidõhõde, ete, Nnyin ididia nso ke õyõhõ isua itiaba? Sese, nnyin itõhõ (iñwañ) inyuñ itañke mbuñwum ñkpõ nnyin: Ndien nyewuk ufõn mi nte etiene mbufo ke õyõhõ isua itiõkiet, ndien enye eyeñwum se ikemde ye isua ita” (Leviticus 25:20, 21). Koro nditõ Israel ikonimke nduõk-odudu mme isua, Abasi ebire ete mmõ eka eke duk ufin ndien isõñ ñko enyene ndina ikpikpu ke isua ata ye duop, “tutu isõñ adia mme sabbath esie: ofuri ini emi enye anade ikpikpu, enye onim Sabbath tutu isua ata ye duop eyõhõ” (2 Chronicles 36:21). Isua ata ye duop ekpedi mme isua nduõk-odudu emi isõñ ekpenyenede edieke Israel ekpekekopde uyo Abasi ekpõñ isõñ ana ukpõk ke kpukpru õyõhõ isua itiaba.

Ubierikpe

Ubierikpe Abasi iketereke ye Judah ikpõñ ke utõ ini emi, edi kpukpru mme idut ekenyene ndiñwõñ kõp ifuresit Abasi. Abasi ikpekemeke ndikut obio emi ekotde edian enyiñ Esie nte ebiatde ndien ayak mme okpono-ndem eken ebõhõ ufen. “Koro ekem ini nte ikpe editõñõde ke ufõk Abasi; ndien edieke ikpe õtõñõde ye nnyin, nso ididi utit mmõ emi misukke ibuot inõ gospel Abasi? Ndien edieke õsõñde eti-eti ndinen owo ndibõhõ, ñkpõ editie didie ye mmõ emi mibakke Abasi ye mme oburobut owo?”

Babylon, ñkpõ utom emi Abasi akadade osobo, õsõñ odudu ke ekpri ini, edi usen ama ekem emi ntiñ-nnim ikõ Isaiah okosude: “Ndien Babylon, uyai mme idut, mbana ye ñkpõ iseri mme Chaldee, eyebiet nsobo oro Abasi okosobode Sodom ye Gomorrah. Owo iditiehe ke esit tutu amama, idinyuñ iduñke ke esit ke ofuri emana: nditõ Arabia idinyuñ iwukke tent ke esit: mme õbõk ufene idinyuñ iyakke ufene mmõ ena do” (Isaiah 13:19, 20).

Usuñ Ndifiak Edem

Edi ye nditõ Israel, Abasi ama õdõhõ ete: “koro Ami mmõfiõk ekikere emi ñkerede mbaña mbufo,. . . ekikere emem, idighe eke idiõk, man nnõ mbufo utit ye idori-enyin” (Jeremiah 29:11). Mbõm Abasi ama osim Israel; ndien nte enye ekenyenede ndifiak mbine Abasi esie ukem-ukem ntre mfin nte se mme idiõk-owo enyenede ndinam. “Mbufo eyeyom mi, enyuñ ekut mi, koro mbufo edibinede mi ke ofuri esit mbufo” (Jeremiah 29:13).

MME MBUME

- 1 Anie ekedi akpatre edidem Judah?
- 2 Anditiñ ntiñ-nnim ikõ ewe akana nte õnõ enye item?
- 3 Nso idi ntak emi enye mikasañake ke item akpanikõ emi okotode anditiñ ntiñ-nnim ikõ?
- 4 Ntañ-mfep Judah ekebigghi didie?
- 5 Nso ntak ke Abasi õkõnõ ke abaña ndikpõñ isõñ ana ikpikpu?
- 6 Ewe idut efen ke akana nte enõ ubierikpe?
- 7 Ini ewe ke akana nte Babylon õbõ ufen esie?
- 8 Nso ntõt ke mme anditiñ ntiñ-nnim ikõ nsu ekenõ otu owo?
- 9 Nso idi mme ntõt emi enõde ke abaña mme nsu-nsu anditiñ ntiñ-nnim ikõ ke eyo nnyin emi?
- 10 Nso ikedi uduak Abasi ndida ñkama nditõ Israel ke isua Sabbath?